



| جلد سوم |

| زندگی‌نامه، خاطرات و تصاویری از خلبانان سال‌های دفاع مقدس |

| امیر سرتیپ ۲ خلبان دکتر احمد مهرنیا |

انتشارات سوره مهر (وابسته به حوزه هنری)

ادبیات و هنر مقاومت



ستاره‌های نبرد هوایی

جلد سوم

ا.م.م. سرگودشت ۲ خلیان دکتر احمد مهرنیا

طراح جلد: محراب اسد خانی

نام ویراستار: سپیده‌شاهی

چاپ، صحافی و لیتوگرافی: سپهر

چاپ اول: ۱۳۹۵

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۳-۰۲۲۳-۸

فروست: دفتر ادبیات و هنر مقاومت ۶۴۸: جنگ ایران و عراق، یادنامه، ۲۰
نه و چاپ نوشته‌ها و هر گونه اجرا منوط به اجازه رسمی از حوزه‌ی
هنری استان تهران است.

سرشناسی: مهرنیا، احمد، ۱۳۳۴ -

عنوان: ستاره‌های نبرد هوایی:
(زندگی نامه، خاطرات و تصاویری از خلبانان سال‌های
دفاع مقدس) محمد مهرنیا؛ [برای] دفتر ادبیات و
هنر مقاومت حوزه هنری، تهران: انتشارات سوره مهر،
۱۳۹۴ -

مشخصات ظاهری: ج: ۱۰، سوره، ج: ۱، رل، عکس، ۶۴۰
ج: ۳، ۸: ۰۲۲۳-۰۳-۰۶۰۰-۷۸

وضعیت فهرست نویسی: قیفا

یادداشت: ج: ۳ (چاپ اول: ۱۳۹۴)

عنوان دیگر: زندگی‌نامه، خاطرات و ته ریه
خلبانان سال‌های دفاع مقدس.

موضوع: خلبان‌های نظامی - ایران - خاطرات

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -
خاطرات

شناسه افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری.

دفتر ادبیات و هنر مقاومت

شناسه افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ س ۲/م ۸۴/DSR1۶۲۸

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۴۸۴۱۱۱

نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان رشت، پلاک ۲۳

صندوق پستی: ۱۵۸۱۵-۱۱۴۴

تلفن: ۶۱۹۴۲ سامانه پیامک: ۳۰۰۵۳۱۹

تلفن مرکز پخش: (پنج خط) ۶۶۴۶۰۹۹۳ فکس: ۶۶۴۶۹۹۵

www.soremehr.ir

فهرست

مقدمه ۹

- اقاسی، هوشنگ ۱۳ (۱۳۲۴ هـ.ش. تهران) ۱۳
ابراهیمی، احسان ۲۳ (۱۳۳۵ هـ.ش. اصفهان) ۲۳
احمدی، عباس ۲۱ (۱۳۳۰ هـ.ش. سیلداشت لرستان) ۴۵
انصاری، ابراهیم ۴۵ (۱۳۲۶ هـ.ش. تبریز) ۴۵
انهاری، عباس ۵۷ (۱۳۳۰ هـ.ش. تبریز) ۵۷
بابایی، عباس ۶۷ (۱۳۲۹ هـ.ش. خروین - ۱۳۶۶) ۶۷
باهری، سیروس ۸۳ (۱۳۲۸ هـ.ش. ارومیه) ۸۳
بردشیری، سیروس ۱۰۳ (۱۳۱۶ هـ.ش. کابل) ۱۰۳
بصیریان، احمد ۱۱۵ (۱۳۲۲ هـ.ش. یزد - ۱۳۶۱) ۱۱۵
بنی آدم، حسن ۱۲۵ (۱۳۲۴ هـ.ش. بروجرد) ۱۲۵
تشکری، حسین ۱۳۵ (۱۳۲۹ هـ.ش. همدان) ۱۳۵
توانگریان، اکبر ۱۴۵ (۱۳۲۹ هـ.ش. اصفهان) ۱۴۵
توکلی، محمد ابراهیم ۱۵۹ (۱۳۳۰ هـ.ش. آباد - ۱۳۶۰) ۱۵۹
چالیه‌ها، حسن ۱۶۹ (۱۳۳۵ هـ.ش. تهران) ۱۶۹

- حسین پور، شفیع ۱۷۹ (۱۳۳۲ هـ.ش. کلاردشت) ۱۷۹
- حسین پور، غلام حسین ۱۹۱ (۱۳۲۹ هـ.ش. خرم‌آباد) ۱۹۱
- خزایی پول، نصرالله ۲۰۳ (۱۳۳۲ هـ.ش. نوشهر - ۱۳۷۱) ۲۰۳
- ذوالفقاری، فریدون ۲۱۳ (۱۳۲۴ هـ.ش. تهران - ۱۳۶۵) ۲۱۳
- رحیمی، ناصر ۲۳۵ (۱۳۳۰ هـ.ش. تهران) ۲۳۵
- رستگارفرد، یدالله ۲۴۵ (۱۳۲۵ هـ.ش. کرمانشاه) ۲۴۵
- رضایی، ناصر ۲۵۷ (۱۳۲۷ هـ.ش. مشهد) ۲۵۷
- زنجانی، امیر ۲۷۱ (۱۳۳۲ هـ.ش. ماکو - ۱۳۵۹) ۲۷۱
- سلطانی، غلام عباس ۲۸۵ (۱۳۳۰ هـ.ش. تهران - ۱۳۶۹) ۲۸۵
- سلطانی، مجید ۲۹۵ (۱۳۲۵ هـ.ش. شهریار) ۲۹۵
- شادراد، حمدرضا ۳۰۵ (۱۳۳۳ هـ.ش. مشهد - ۱۳۹۹) ۳۰۵
- شاهی، سیف‌الله ۳۱۹ (۱۳۲۸ هـ.ش. تهران) ۳۱۹
- شیاری، مصطفی ۳۲۹ (۱۳۲۷ هـ.ش. فریدون‌کنار) ۳۲۹
- شیرآقایی، سنوچهر ۳۳۹ (۱۳۲۸ هـ.ش. قائمشهر) ۳۳۹
- صادقی، دارد ۳۵۱ (۱۳۲۹ هـ.ش. تهران) ۳۵۱
- عباس‌نژادی، کاظم ۳۶۱ (۱۳۲۶ هـ.ش. شیراز) ۳۶۳
- عبدالکریمی خلجی، حسین ۳۷۵ (۱۳۳۲ هـ.ش. تهران) ۳۷۵
- عصاره، ایرج ۳۸۹ (۱۳۲۹ هـ.ش. خرم‌آباد) ۳۸۹
- علی‌مازندرانی، فریدون ۳۹۹ (۱۳۳۰ هـ.ش. تهران) ۳۹۹
- غفاریان، علی‌رضا ۴۱۱ (۱۳۳۵ هـ.ش. تهران) ۴۱۱
- فرشید، احمد ۴۲۳ (۱۳۲۹ هـ.ش. کرمان) ۴۲۳
- فکور بی‌نیاز، خسرو ۴۳۵ (۱۳۲۹ هـ.ش. تهران) ۴۳۵
- فکوری، جواد ۴۴۵ (۱۳۱۷ هـ.ش. تبریز - ۱۳۶۰) ۴۴۵
- قاسمیان، عبدالعلی ۴۶۱ (۱۳۱۸ هـ.ش. تهران) ۴۶۱
- قره‌باغی، محمدرضا ۴۶۹ (۱۳۲۸ هـ.ش. همدان) ۴۶۹

کرمی، حسین ۴۸۳ (۱۳۲۴ هـ.ش. خاش) ۴۸۳

گردان، محمد باقر ۴۹۵ (۱۳۳۰ هـ.ش. تهاوند-۱۳۸۷) ۴۹۵

لطفعلی‌ای، شفیع ۵۰۷ (۱۳۳۴ هـ.ش. مشهد) ۵۰۷

محمدی‌فرید، محمد ۵۱۹ (۱۳۳۱ هـ.ش. کرج) ۵۱۹

مهرابی گوهری، مجید ۵۲۹ (۱۳۳۵ هـ.ش. کرمان) ۵۲۹

نجفی مهباری، علی ۵۳۹ (۱۳۳۰ هـ.ش. تهران) ۵۳۹

نظام‌آبادی، غلام‌رضا ۵۴۹ (۱۳۲۹ هـ.ش. خراسان رضوی) ۵۴۹

نیکوکار، محمدحسین ۵۵۹ (۱۳۲۷ هـ.ش. تهران) ۵۵۹

وارسته، محمدجعفر ۵۶۹ (۱۳۳۸ هـ.ش. تهران) ۵۶۹

ورزبان، محمدجواد ۵۸۷ (۱۳۳۵ هـ.ش. رشت-۱۳۸۷) ۵۸۷

زنجی، جواد ۵۹۷ (۱۳۳۱ هـ.ش. تهران) ۵۹۷

مقدمه

شکر و سپاس یزدان را که یاری‌ام داد جلد سوم این مجموعه را نیز با همه مشکلات و گرفتاری‌ها، از گرفتاری‌های شخصی گرفته تا گرانی ارز و نبود کاغذ، در ویت‌ترین فرصت بینم. بازخوردهای دریافت‌شده از مخاطبان جلد اول و دوم بسیار آسان است که قشر چشمگیری از جامعه مطالعه‌گر نه تنها انتظار جلدهای بعدی را دارند، بلکه خواستار تسریع در نشر ادامه ستاره‌های نبرد هوایی هستند. زیرا دریافته‌اند که فرصت جمع‌آوری آثار سال‌های دفاع مقدس محدود است و با گذشت زمان محدودتر نیز می‌شود. در سه سال گذشته دست‌کم ۲۵ نفر از خلبان‌های دوران جنگ تحمیلی را از ملت ایران گم و بیشتر آن‌ها با خاطرات ارزشمندشان زیر خاک مدفون شدند؛ گرچه این گروه قطره‌ای از دریای رزمندگان و تأثیرگذاران سال‌های دفاع مقدس به‌شمارند. سال ۱۳۹۳ نیز حکم یک سونامی مرگ را برای خلبان‌های سال‌های مبارزه با بعثیون داشت. در صد روز اول سال یازده خلبان (تا ۲۵ بهمن شانزده نفر) دیگر جان به جان‌آفرین تسلیم کردند که با دو سه نفر از آن‌ها مصاحبه کوتاهی برای گردآوری اطلاعات مجموعه ستاره‌های نبرد هوایی انجام شده بود. افسوس که با رفتن این سرمایه‌های گرانقدر،

خیلی زود یاد و خاطره‌شان نیز از میان جامعه رخت برمی‌پندد، مگر اینکه نامی و نشانی از آن‌ها در جایی مثل این کتاب ثبت شده باشد. در اینجا لازم دیدم به مواردی در کتاب اشاره کنم. خوانندگانی گله داشتند که چرا در زندگی نامه افراد از نوشتن موارد تکراری پرهیز نشده و این موارد در اول کتاب به صورت کلی ذکر نمی‌شود تا موجبستگی خواننده نشود. باید بگویم یکی از نقش‌های کلیدی کتاب، منع بردن آن است و اگر کسی بخواهد به زندگی نامه یک خلبان استناد کند، باید همه موارد ذکر شده باشد. بد نیست بدانید برخی نشریات یا سایت‌های اینترنتی به تازگی اطلاعات یکی از افراد مندرج در کتاب می‌کنند که خوانندگان آن‌ها حق دارند از جزئیات مطلب آگاه شوند.

همچنین قصد دارم در این شغل پدران در زندگی نامه خلبان‌های سال‌های دفاع مقدس این بزرگواران که جوانان امروز جامعه بدانند و باور کنند قهرمان‌های جنگ تحمیدی ما از جنس خودشان بوده و حتی از طبقات ضعیف‌تر اقتصادی بوده‌اند و از این رو، دست یافتن به درجه و رتبه آن‌ها کاری کاملاً شدنی است. رده‌بندی، با پشتوانه سوابق این افراد بی‌توقع و خالص، از نسل امروز و آینده انتظار کارهایی بس بزرگ‌تر می‌رود. آنچه جای تأسف دارد این است که امروز حتی در شهرهای کوچک جوانان نه تنها شناختی از شهدای گذشته‌شان که بارها و بارها نامشان را در جای جای شهر و بر هر میدان و خیابانی می‌بینند ندارند، حتی قهرمانان بزرگ موطن خود را نمی‌شناسند. از طرفی، وجود چنین کتاب‌هایی تا حدودی این خلأ را پر کرده است و مردم هر شهر این کشور پهناور بهتر می‌توانند قهرمانان برخاسته از خاک پاکشان را بشناسند.

و اما نکته‌ای را یادآور می‌شوم به رزمندگانی که هنوز به ثبت

خاطراتشان اقدام نکرده‌اند. گابریل گارسیا مارکز، نویسنده بزرگ امریکای لاتین، می‌گوید: «هیچ‌کس شما را به خاطر نخواهد آورد اگر افکارتان را پیش خود به صورت یک راز نگه دارید. خودتان را وادار کنید تا آن‌ها را بیان و ابراز دارید.»

تذکر ویژه من در این باره به خلبان‌های کابین عقب هواپیماهای دو کبینه است؛ گروهی که سهم بزرگی در مؤثر بودن پروازها داشته‌اند و امروز کمتر تمایل به بیان خاطرات و حتی ثبت زندگی‌نامه‌شان دارند. در امریکا، کشورهای غربی افسر کابین عقب پرستیژ خاصی دارد و فرماندهی کشورها نیز عهده اوست، اما در کشور ما به دلایلی که یکی از آن‌ها در ادامه‌ای از زمان انتخاب افسران کابین عقب از میان خلبان‌هایی بود که قادر به ادامه پرواز تی - ۳۸ نبودند، یا به عبارتی ضعیف‌تر از خلبان تلقی می‌شدند، سبب شد بیشتر این عزیزان خود را در موقعیت پایین‌تری ببینند و اهمیت بی‌بدیل کار خود را فراموش کنند. شاید عده‌ای از آن‌ها حتی به خانواده خود هم نگفته‌اند خلبان ثابت کابین عقب هستند و امروز که از آن‌ها می‌خواهم شرحی از حال خود و خاطراتشان بدهند، به شدت امتناع می‌کنند و نذر می‌خواهند. امید است این خلبان‌ها نیز با توجه به اهمیت حضورشان در کابین و کمکی که به موفقیت عملیات داشته‌اند، سهم خود را در کتاب ستاره‌های نبرد هوایی پر کنند.

امروز دیگر وظیفه مردم ایران است که از اقصا نقاط کشور، با تماس‌های خود انتظارشان را برای درج نام و شرح حال خلبان شهید یا زنده‌ای که نامش در کتاب ستاره‌های نبرد هوایی از قلم افتاده است اظهار کنند، زیرا مبادرت به ذکر نام و یاد و درج زندگی خلبان‌ها و دیگر قهرمانان دوران دفاع مقدس، وظیفه‌ای عمومی است و امری

خصوصی تلقی نمی‌شود و این دلاوران متعلق به ملت بزرگ ایران و تاریخ سال‌های پیش روی ایران همیشه جاوید تاریخ‌اند.

و اما اینکه چرا جلد دوم کتاب را به شاهدان زنده سال‌های دفاع مقدس تقدیم کرده‌ام. خلبان‌های زنده پس از شهادت همکاران مجبور به تحمل بار بیشتری برای مقابله با دشمن بعثی بودند، زیرا در این تخصص جایگزین کردن افراد دیگر حداقل به شش تا ده سال زمان نیاز داشت؛ مانند تیم فوتبالی که یکی دو بازیکنش در مسابقه کارت قرمز بگردند، بقیه باید جور او را بکشند. با این تفاوت که آنجا مسابقه در بازرگانی بود!

در پایان، به من کسانی که در نشر این اثر یاری‌ام دادند و همه آنانی که با تلقی، پیامک، و ارسال ایمیل سپاس‌گزاری کردند یا نقدی بر کتاب داشتند، به‌ویژه استاد، گرانقدر آقایان محسن مؤمنی شریف، ریاست حوزه هنری، و سررضی حسینی، مدیر مقاومت و ادبیات جنگ حوزه هنری، و دیگر دست‌اندرکاران انتشارات سوره مهر کمال سپاس را دارم.

در این کتاب هم مانند جلد‌های اول و دوم متن ۰۹۱۲۳۳۵۹۳۵۴ و آدرس پست الکترونیکی mahmia@yahoo.com را برای عزیزانی که تمایل به اظهار نظر یا نقد اثر دارند، متذکر می‌شوم. برای تمامی خوانندگان سعادت و سلامت آرزو می‌کنم. همچنین با آرزوی شوم حروف م.ع. حروف اختصاری معاونت عملیات، مدحروف اختصاری مدیریت، و نهاجا حروف اختصاری نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران است که در متن به کار رفته است.

من الله توفیق. احمد مهرنیا